

Kosten van de oorlog

3 augustus 1914 **Buitengewoon krediet.**

Een wetsontwerp is ingediend *) tot aanvulling en verhooging van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1914, strekkende om aan bedoeld
5 hoofdstuk toe te voegen een nieuwe afdeling, luidende: XXVIIste afdeling. Uitgaven wegens het buitengewoon onder de wapenen roepen van de dienstplichtigen der militie enz. Artikel 186: uitgaven, voortvloeiende uit het buitengewoon onder de wapenen roepen van de dienstplichtigen der militie en van de landweer en uit alle verdere
10 maatregelen, verband houdende met de buitengewone omstandigheden, die tot dat onder de wapenen roepen hebben geleid, f50,000,000. Het slotartikel van dit wetsontwerp bepaalt: Ter voorloopige dekking van de kosten, voortvloeiende uit de bij de wet bedoelde maatregelen, kunnen desgevorderd schatkistbiljetten of schatkistpromessen, worden uitgegeven en schatkistbiljetten worden beleend tot een zoodanig bedrag als
15 *) Gelijk wij in ons Extra-blad kort meldden. Red.

3 augustus 1914 **Vijftig miljoen ter dekking van mobilisatie-onkosten.**

De regeering heeft in den nacht van Zaterdag op Zondag een wetsontwerp ingediend, om een
20 buitengewoon krediet aan te vragen van 50 miljoen gulden ter bestrijding der uitgaven, voortvloeiende uit het buitengewoon onder de wapenen roepen van het leger.

3 augustus 1914 **De kosten van een wereldoorlog.**

De Oostenrijksche minister van financiën heeft onlangs verklaard, wat de Donau-monarchie een oorlog zal kosten: voor ieder manschap is per dag f6 noodig, waarbij de
25 bedragen voor pensioenen, schadeloosstellingen en dergelijke uitgaven niet medegerekend zijn. Een oorlog van zes maanden, waarbij twee miljoen soldaten mobiel gemaakt zouden worden, kost volgens deze schatting meer dan 2160 miljoen gulden. Naar aanleiding van deze raming publiceert, naar wij aan de N. Ct. ontleenen, de
30 Engelsche deskundige Edgar Crammond in de Quarterly Review een interessante beschouwing over de kosten van een wereldoorlog. Hij tracht eerst de sommen te bepalen, die eenige groote oorlogen van het jongste verleden gekost hebben. Zoo berekent hij het totale verlies van Frankrijk aan dooden, gewonden en gevangenen gedurende den Fransch-Duitschen oorlog op 215,000 officieren en 702,000 soldaten. Financieel kostte Frankrijk dezen oorlog ongeveer 653 miljoen, terwijl de uitgaven
35 van Duitschland 930 miljoen bedroegen. Het verlies aan manschappen was voor Duitschland 6247 officieren en 123,400 manschappen. De Zuid-Afrikaansche oorlog, die 31 maanden duurde en Engeland 44,700 soldaten kostte, heeft volgens de berekeningen van het Engelsche departement van financiën 2533 miljoen verslonden. De Russisch-Japansche oorlog deed Japan 135,000 man verliezen, de directe oorlogskosten bedroegen
40 voor de Japansche regeering ongeveer 2500 miljoen. Rusland had aan dooden, gewonden en gevangenen 350,000 man te betreuren, terwijl de kosten op ongeveer 4 milliard geraamd worden. Volgens Crammond zou de som die Duitschland in de eerste zes weken na de oorlogsverklaring op zou moeten brengen, ongeveer 1500 miljoen bedragen. In ieder
45 geval moet aangenomen worden, dat de uitgaven van een grooten staat bij iederen toekomstigen oorlog in de eerste drie maanden niet minder dan 1.2 milliard zullen bedragen. Daarbij komt dan nog de materieele schade, terwijl ook de vloot reusachtige schade kan lijden. Crammond schat de kosten, die Engeland zou krijgen voor den herbouw van zijn vloot op meer dan één milliard. Bij de eigenlijke oorlogskosten komen dan nog de groote verliezen voor handel en industrie en aan vermogen. Het
50 totale verlies, dat de handel door een wereldoorlog zou lijden, zal na een jaar ongeveer zes milliard bedragen.

2 september 1914 **Wat kost een moderne oorlog?**

In een der Duitsche bladen vinden wij een becijfering der oorlogskosten in den loop
55 van wat meer dan een eeuw. Daaruit blijkt dat het oorlogvoeren er stellig niet goedkooper op geworden is. Van indirecte kosten wordt niet gesproken. De milliarden die verloren gaan door stilstand van landbouw, handel en industrie, door de vernietiging van eigendom, blijven ongeteld. Wie telt ze! Alleen wat rechtstreeks voor den troep en zijn uitrusting, voeding enz. wordt uitgegeven, is in globale
60 milliionen te becijferen. Hoeveel de oorlogen der Fransche revolutie, gevolgd door die van het Keizerrijk, hebben gekost, heeft niemand nagerekend. Maar Engeland alleen had in dien tijd 26 milliard francs te betalen; van het andere krijgt men zoo een voorstelling. Rusland moet in de jaren 1812 tot 1815 zoiets van 600 miljoen francs legeruitgaven hebben gehad. Omtrent de rekening van den Krimoorlog weet men iets
65 meer. De betrokken staten: Engeland, Frankrijk, Rusland, Oostenrijk, Turkije en

Naspeuringen van Paul Theelen: Kosten van de oorlog

Sardinië gaven te zamen 8500 millioen francs voor hunne veldtochten uit. Ontzaglijke geldoffers vergde de Amerikaansche burgeroorlog, die vier jaar duurde. Voor de Noordelijke Staten bedroegen de directe uitgaven alleen 14 milliard francs, en de Zuidelijken vonden onder in den zak een rekening van niet veel minder. Indirect kostte de strijd nog eens dubbel zooveel: de geheele schade kan men stellen op omtrent 75 milliard francs. Bloch, aan wiens opgaven de cijfers ontleend zijn, stelt de uitgaven voor den oorlog van 1866 tusschen Pruisen en Oostenrijk op 1650 millioen francs. Maar nog heel wat neer kostte de groote strijd van 70-71. Zoalis men weet wist Duitschland van zijn tegenstander aan oorlogs- en bezettingskosten 5628 millioen francs los te krijgen, zoodat Frankrijk het leeuwendeel van de rekening had te betalen. In 't geheel moet dit rampjaar de Fransche natie, de oorlogsschatting inbegrepen, niet minder dan 12.667 millioen francs hebben gekost. Ook de Russisch-Turksche oorlog van 1877-78 bracht een eb van belang in de kassen der belligeranten. Beide landen te zamen gaven 6452 millioen francs uit. In 't geheel heeft in de jaren van 1852 tot 1878, dat is dus een kwart eeuw, het oorlogvoeren de landen van Europa gezamenlijk een som van 30534 millioen francs gekost! Nu de "toekomstoorlog". Men heeft daarover herhaaldelijk schattingen gewaagd, die nu de toekomst geen toekomst meer is maar een gruweligheden, hun voorloopige waarde hebben tot... we de eindcijfers kennen.

De dagelijksche kosten van een oorlog tusschen Drievoudig en Tweevoudig Verbond berekent Bloch, afgaande op de cijferervaring van vroegere oorlogen, in Marken als volgt:

Duitschland	20 millioen.
Frankrijk	20 "
Rusland	22 ½ "
Oostenrijk	10½ "
Italië	10 "

Dat is dus wanneer Italië meedoet, 83 millioen mark iederen dag. Voor Italië komen nu Engeland en België in de plaats, wat de berekening eer hooger maakt dan lager. Een jaar oorlogvoeren op die voet zal dus te staan komen op een groote dertig milliard! Ongerekend de vernielingen, de stilstand van zaken enz.

22 April 1910 verklaarde de Oostenrijksche minister van defensie in den Rijksraad, dat een oorlog de monarchie op 25 millioen kronen per dag, dus bij een duur van slechts zee maanden op 4,3 milliard te staan zou komen. Crammond becijfert in de *Quarterly Review* van October 1910 de uitgaven voor een oorlog van Engeland tegen Duitschland op 10 milliard mark per jaar. Daarbij te voeden handelsverliezen enz. 16 milliard mark: te zamen 26 milliard. Duitse deskundigen loopen in hun schattingen nogal uiteen. Riesser taxeert 500 millioen mark in de maand, 6½ millioen milliard per jaar. Doch de *Kreuzzeitung* was vier jaar geleden zoo optimistisch niet, toen ze verzekerde: het zou 20 milliard per jaar kosten. Wie gelijk heeft zullen de feiten uitwijzen. Een dure zaak is het oorlogvoeren ongetwijfeld.